

LUPTELE DE LA TIHĂU (SĂLAJ) DIN 16 OCTOMBRIE 1944

Luptele de la Tihău — Sălaj, din toamna anului 1944, reprezintă un episod din etapa a doua a Bătăliei Clujului, operație ofensivă desfășurată de Armata 4 română, în cooperare cu trupele sovietice, în partea de nord-vest a țării, care făcea parte din acțiunea strategică ce purta numele de Operația Debrețin. Aceasta din urmă avea ca obiectiv nimicirea forțelor fasciste germane și ungare din Ucraina Subcarpatică, din partea de nord-vest a României, din estul Ungariei și Jugoslaviei. Realizarea obiectivului strategic trebuia să se înlătuiască printr-o lovitură principală pe direcția Arad — Debrețin — Csap și o altă lovitură pe direcția Turda — Cluj — Carei.

În compunerea grupării ce urma să desfășoare ofensiva pe cea de-a doua direcție, alături de armatele 27 și 7 de gardă sovietice, intra și Armata 4 română, care a fost dispusă la centru și a acționat pe direcția principală de efort.

La începutul lunii octombrie 1944, Armata 4 se găsea pe Mureșul mijlociu și pe Arieș, între Tirgu-Mureș și Turda¹.

În dimineața zilei de 9 octombrie 1944 — în cadrul etapei întâia a Bătăliei Clujului — unitățile Armatei 4 au trecut la ofensivă și, rupînd apărarea inamică, au pătruns în adîncimea dispozitivului acesteia². Înaintînd prin lupte grele, pînă la 13 octombrie, ele au pus 'stăpînire pe un mare cap de pod peste Someș, după ce Clujul fusese eliberat cu două zile mai înainte.

La 14 octombrie a început cea de-a doua etapă a Bătăliei Clujului, în cadrul căreia Armata 4 avea misiunea să nimicească forțele dușmane din zona Munților Meseș și Făget și să ajungă în cîmpia din vestul țării³.

Cea mai mare parte a luptelor purtate în timpul etapei a doua a Bătăliei Clujului, operația ofensivă desfășurată de Armata 4, în cooperare cu forțele sovietice, pentru eliberarea nord-vestului Transilvaniei, a avut loc pe pămîntul județului Sălaj, pentru nimicirea trupelor fasciste care încercau să reziste cît mai mult, folosind formele de relief și căile obligatorii de trecere. Fișia de acțiune a Armatei 4 a avut ca limite, la dreapta localitățile: Olpret — Creaca — est Cliț — est Năpradea — est Cehu Silvaniei — vest Băița — Arduș — Satu Mare; iar la stînga: vest Dragu — Vașcăpău — Zalău — Sărmășag — est Tășnad — vest Carei. În dreapta acestei fișii se aflau marile unități ale Armatei 40 sovietice, în stînga Armata 27 sovietică, în cadrul căreia lupta și Divizia 2 munte română pe valea Crișului Repede (Ciucea — Tileagd — Oradea)⁴.

Primele lupte din Sălaj s-au dat la Voivodeni și Dragu, localități care în seara de 14 octombrie au fost eliberate de unitățile Corpului 6 armată. În cursul zilei următoare — 15 octombrie — au fost nimicite rezistențele organizate de adversar la trecerea peste valea Almașului, pe înălțimile de la vest de Hida și pe valea Agrișului. Pînă seara, prin lupte dirze, au fost zdrobite forțele dușmane la Valea Lungă, Osoi, Popteleac, Gălpia, Brusturi și Românaș⁵.

În cea de-a treia zi a luptelor din Sălaj — 16 octombrie — pe cînd Corpul de Munte rupe apărarea inamică și ajunge la Someșul mijlociu, între Cliț și

¹ Arh. M.Ap.N., fond 4, dos. 225, f. 4—22.

² Idem, f. 135—145.

³ Ibidem, f. 170—175.

⁴ Ibidem, f. 177—178.

⁵ Ibidem, f. 190—192.

Surduc; Corpul 6 armată depășea Munții Meseș și, după lupte înverșunate, elibera localitățile Jac, Creaca și Stina; Divizia 1 cavalerie urmărea dușmanul pe valea Someșului și ajungea la vest de Lemniu; Corpul 2 armată se afla cu unitățile dispuse pe aliniamentul sud Creaca — Lupoia — sud Tihău.

În seara zilei de 15 octombrie, Regimentul 2 dorobanți a ajuns la marginea pădurii seculare de la est de Tihău, în fața pozițiilor puternic organizate de inamic, care nu voia să piardă acest aliniament favorabil de teren.⁶

Pe baza ordinului de operații nr. 63, Regimentul 2 dorobanți reia înaintarea, trece prin localitatea Gîrbou și se îndreaptă cu avangarda spre înălțimile din zona orașului Jibou. La ora 7, avangarda atinge cota 545 (Dealul Măgura Teiului), unde rămîne pînă la ora 13, pentru ca linia de atac să fie completată cu subunități din Regimentul 3 dorobanți, aflat ceva mai în spate, după care este oprită cu foc la nord de Tihău, pe aliniamentul încrucișarea de șosele sud-est comuna Var.

La ora 14, batalionul 2 din Regimentul 2 dorobanți pornește la atac asupra pozițiilor inamice, pe care, prin lupte dirze, cu focul armelor și forța baionetelor, îl obligă să se retragă. Apoi subunitățile încep urmărirea, pentru exploatarea succesului.⁷

„Am coborît pantele împădurite de la est de Tihău — relatează sublocotenentul de rezervă Alexandru M. Dumitrescu, participant la evenimente —, am traversat calea ferată și satul. Mai departe, terenul pe care l-am străbătut era accidentat și acoperit cu arbori foarte mari. Companiile care înaintau în dreapta noastră — eu comandam plutonul 3 din compania 6 —, la un moment dat au intrat în cîmp deschis. Inamicul imediat a deschis un foc viu și nimicitor de arme automate de toate calibrele. Companiile surprinse în plin cîmp nu mai puteau înainta, dar nici să se retragă. Pentru moment, ostașii s-au trîntit la pămînt, adăpostindu-se. Trebuia să le venim în ajutor și cit mai urgent.

Compania noastră — a 6-a —, care se afla în pădure, s-a năpustit asupra dușmanului adăpostit după copaci și în gropi individuale. A urmat o luptă pe viață și pe moarte. Plutonul 1, comandat de sublocotenentul de rezervă Vasile Vecerdea*, a reușit să facă o spărtură în apărarea dușmană. Plutonul 2, comandat de sublocotenentul Nicolae Crasnichi**, a zdrobit rezistența vrăjmașului, silindu-l să se retragă. Pe cînd înainta în fruntea subunității, bravul ofițer a fost lovit mortal în cap de un glonț inamic. Plutonul 3, de sub comanda mea***, susținîndu-se cu foc de infanterie, de asemenea, a înaintat și a pătruns în poziția dușmană, și prin lupte corp la corp a nimicit rezistența acestuia. Urmărind adversarul, prin lupte grele, înaintam la nord de localitate, cînd, lingă mine, a căzut un proiectil de brand, ale cărui schije m-au rănit, scoțîndu-mă din luptă.”⁸

În luptele pentru eliberarea Tihăului, Regimentul 2 dorobanți a pierdut 50 de oameni, dintre care 15 morți, 32 răniți și 3 dispăruți.

În cursul nopții, inamicul a continuat să tragă cu artileria asupra satului Tihău, și anume cu bateriile de 105 mm și bateriile de aruncătoare grele de 120 mm.

A doua zi — 17 octombrie — pe cînd dușmanul se retrăgea spre Soconzel — Gerăușa — Satu Mare, preotul regimentului, căpitanul Dimitrie Argint, a scris în Cartea de aur a bisericii ortodoxe din Tihău următoarele: „Dorobanții Regimentului 2 Vilcea au fost primii infanteriști care și-au dat obolul de sînge pentru dezrobirea românilor din comuna Tihău — Sălaș. Mărturie pentru viitor rămîn cei 15 eroi, în frunte cu sublocotenentul activ Crasnîchi Nicolae, din Regimentul 2 dorobanți“, după care a consemnat numele celor 15 ostași căzuți la datorie. În cursul zilei, 13 dintre eroii Regimentului 2 dorobanți au fost înmormîntați în cimitirul vechi al comunei Tihău, iar doi în cimitirul de peste vale.⁹

În zilele următoare, unitățile române înaintează în dispozitivul inamic și la 20 octombrie, cînd depășesc Munții Meseș și Făget și ajung în zona de cîmpie, se încheie cea de-a doua etapă a Bătăliei Clujului.

⁶ Ibidem, fond 1023, dos. 6, f. 26—27.

⁷ Idem, f. 27.

⁸ Memorii de război, Colecția slt. Alexandru Dumitrescu, f. 1—5.

⁹ Idem, f. 5—6.

Diviziile Armatei 4 române în perioada 21—25 octombrie 1944, prin lupte de o mare intensitate, înfrîng forțele dușmane, și, înaintînd pas cu pas, ajung la Carei și Satu Mare.¹⁰

În dimineața zilei de 25 octombrie, ora 5,30, Divizia 9 infanterie zdrobește rezistențele fasciste și, împreună cu regimentele 34 și 40 infanterie, eliberează orașul Carei, capturînd peste 1.000 prizonieri și o mare cantitate de materiale de război¹¹. La aceeași oră, Divizia 11 infanterie română și Divizia 133 sovietică eliberează orașul Satu Mare. La ora 9,30, trupele Corpului 6 armată, după ce eliberează ultima brazdă de pămînt românesc, depășesc frontiera de stat în zona Urziceni, urmărind adversarul pe teritoriul Ungariei.

Cu aceasta se încheie cea de-a treia etapă a Bătăliei Clujului, care a durat cinci zile și care, prin vitejia ostașilor români și sovietici, a avut drept rezultat eliberarea întregului teritoriu național de sub ocupația fascistă.

Subliniind marile virtuți ale ostașilor români în bătăliile aprige purtate împotriva cîmpitorilor fasciști, comandantul Armatei 4 române, generalul Avramescu, arăta în Ordinul de zi din 25 octombrie 1944: „La chemarea Țării pentru dezrobirea Ardealului rupt prin Dictatul de la Viena, ați răspuns cu însuflețire și credință în izbînda dreptății poporului nostru. Tineri și bătrîni ați pornit spre hotarele sfînte ale patriei. Alături de marea armată sovietică, prin ploi, prin noroie și drumuri desfundate, zi și noapte, ați luptat cu un dușman dirz și l-ați învins. Pe cei care au căzut la datorie îi vor pomeni urmașii și numele lor va fi înscris în cartea de aur a poporului român”.¹²

Pentru eternizarea memoriei eroilor căzuți în luptele de la Tihău, în anii de după război, li s-a ridicat un monument în centrul comunei, precum și un al doilea monument în curtea bisericii, pe care sînt dăltuite numele lor.

---

* Slt. Vasile V. Vecerdea (1922—1944), născut în comuna Amnaș, județul Sibiu, fiul lui Vasile și Maria, a urmat cursurile liceale și ale școlii de ofițeri rezervă, promoția 1944, comandant de pluton în Regimentul 2 dorobanți. A luat parte la luptele de pe dealul Singeorz — Oarba de Mureș, la acțiunile pentru eliberarea teritoriului de nord-vest al țării. În luptele de la Tătărăști — Satu Mare, ofițerul a fost lovit mortal de schije de brand la cap și la picior, la 20 octombrie 1944.

** Slt. Nicolae A. Crasnițchi s-a născut la 1 mai 1921, în comuna Tuzora, județul Orhei, fiul lui Anatolie și Evghenia. A urmat cursurile liceale și ale Școlii de ofițeri activi de infanterie, pe care a absolvit-o în 1942, fiind avansat la gradul de sublocotenent. A luat parte la războiul antihitlerist cu Regimentul 2 dorobanți, în calitate de comandant de pluton în compania a 6-a. A căzut la datorie la 16 octombrie 1944, în luptele de la Tihău — Sălaj. Înhumat inițial în cimitirul din Tihău, corpul ofițerului a fost ridicat, după șase luni, de către soția sa Maria Crasnițchi, care l-a dus la Cîmpulung Muscel, unde a fost reînhumat în cimitirul orașului.

*** Slt. de rezervă Alexandru M. Dumitrescu s-a născut la 17 aprilie 1921, în comuna Ciumați, județul Prahova, în familia țăranilor Mihai și Florica Dumitrescu. Urmează cursurile Școlii normale din Deva, calificîndu-se învățător; ale Școlii de ofițeri de rezervă de infanterie de la Ploiești — Ineu — Arad, fiind avansat la gradul de sublocotenent

---

¹⁰ Arh. M.Ap.N., fond 4, dos. 225, f. 190—305.

¹¹ Idem, f. 306—307.

¹² Ibidem, f. 307—312.

la 25 martie 1944. A luat parte la războiul antihitlerist cu Regimentul 2 dorobanți și a fost rănit în luptele de la Tihău — Sălaj. Pentru faptele sale de arme, ofițerul a fost decorat cu ordinul „Coroana României” clasa V-a cu panglică de virtute militară și frunze de stejar, cu medalia sovietică „Victoria asupra Germaniei în Marele Război pentru Apărarea Patriei”, medaliile a XX-a și a XXX-a aniversare a Zilei Forțelor Armate ale R.S.R. În perioada 1957—1962 a urmat cursurile facultății de pedagogie-română din București, obținând calificarea de profesor. Domiciliază în comuna Ciorani, județul Prahova.

ANEXA

Tabel

cu eroii Diviziei 11 infanterie, căzuți la datorie în comuna Tihău, județul Sălaj, în ziua de 16 octombrie 1944, și înmormîțați în cîmîtirul vechi al parohiei Tihău.

1. Sublocotenent Crasnițchi Nicolae, din Reg. 2 dorobanți, lovit mortal în gură de un glonte. După șase luni a fost deshumat, dus de familie și reînhumat în cîmîtirul orașului Cîmpulung Muscel.

2. Soldat Irimescu Nicolae (Dumitru), Reg. 2 dorobanți, conting. 1942. Lovit în picior de schijă de brand. Născut în Vaideeni — Vîlcea.

3. Soldat Niculescu Nicolae din Reg. 2 dorobanți, conting. 1937, lovit în piept de schije de brand. Născut în Berislăvești — Argeș.

4. Soldat Toma Marin, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1945, lovit în cap de schije de brand. Născut în Corbeanca — Ilfov.
5. Soldat Fieraru Constantin, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1944, lovit în cap de schije de brand. Născut în Popricani — Iași.
6. Erou necunoscut, din Reg. 2 dorobanți, lovit în picioare de schije de brand.
7. Erou necunoscut, din Reg. 2 dorobanți, lovit în cap de glonte.
8. Erou necunoscut, din Reg. 2 dorobanți, lovit în cap de glonte.
9. Soldat Chiar Alexandru, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1945, lovit în cap și la un picior de schije de brand. Născut în Oteșani — Vilcea.
10. Soldat Pisica Ioan, din Reg. 19 infanterie. Mina i-a rupt picioarele.
11. Erou necunoscut, din Reg. 19 infanterie, mina l-a lovit în spate.
12. Sergent Lupea Simion, din Reg. 2 dorobanți, compania 7, conting. 1941, lovit de schije de brand în omoplat. Născut în Bălănești — Gorj.
13. Caporal Antonescu Ilie, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1941, lovit de glonte în cap. Născut în Știrbești — Vilcea.
14. Caporal Goroveanu Ioan, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1937, lovit de glonte în cap. Născut în Marcea — Vilcea.
15. Caporal Tudora Alexandru, din Reg. 2 dorobanți, conting. 1937, lovit în cap și corp de gloanțe. Născut în Căpușata — Vilcea.¹³

PAUL ABRUDAN

¹³ Ibidem, fond 1023, dos. 6, f. 26—27.

LES COMBATS DE TIHAU (dép. de SALAJ) DU 16 OCTOBRE 1944

(Résumé)

Les combats de Tihău — Sălaj, le 16 octobre, représentent un épisode de la seconde étape de la Bataille de Cluj, opération offensive déployé par la 4ème Armée Roumaine, en coopération avec les troupes soviétiques, dans l'endroit du Nord-ouest de la Roumanie.

Le troisième jour des combats de Sălaj — le 16 octobre 1944 — tandis que le Corp de Montagne enfouait les lignes ennemies et arrivait sur le Moyen Someş entre Cliş et Surduc, le 6ème Corp d'Armée dépassait les Montagnes de Meseş et, après des combats acharnés, délivrait les villages Jac, Creaca et Stina; le 2ème Corps d'Armée se trouvait avec ses unités disposées sur l'alignement: Sud Creaca — Lupoia — sud Tihău.

En direction de Tihău a actionné le 2ème Regiment de Dorobanţi (de l'infanterie) qui le soir du jour de 15 octobre est arrivé sur la lisière du bois de l'Est de cette localité, devant les forts positions de l'ennemi.

Le lendemain — le 16 octobre — à 14 heures, le régiment attaque les positions de l'ennemi, lequel, par des combats acharnés, par le feu des armes et la force des baionnettes, est obligé de se replier.

Pendant les combats, le régiment a perdu 50 hommes — 15 tués, 32 blessés et 5 disparus. Parmi les tués s'y trouvait aussi la sous-lieutenant Crasniţchi frappé de mort par une balle ennemie tandis qu'il conduisait son peloton à l'assaut.